

Etnobotànica i naturalesa humana

Text > JOSEP PASTELLS

Carles Serra Coll (Quart, 1972) debuta en la narrativa amb *Apunts de botànica existencial*, un recull de relats que, si bé a primer cop d'ull podria inscriure's en l'etnobotànica (l'estudi de les relacions entre les plantes i les persones), sobretot és literatura. El llibre aplega vint-i-cinc contes breus en què sempre apareix alguna planta. Els boscos, els camps i els horts són la columna vertebral d'unes narracions marcades per la presència persistent d'arbres, fruites i flors que hi prenen protagonisme, però això no impedeix que la matèria essencial de l'obra sigui la naturalesa humana. Els personatges de cada relat són diferents, així com els escenaris, les èpoques i fins i tot els països, però el conjunt, condicionat sempre per algun organisme vegetal, desprèn una sensació d'homogeneïtat gens fàcil d'aconseguir. Potser hi ajuda que el tema central del llibre, o almenys el més recurrent, sigui la lluita per viure i tirar endavant. La majoria de les històries són senzilles, fragments de vida que, des d'angles diferents, permeten descriure un món complex, ple d'amor i violència, d'abusos i actes plens de bondat.

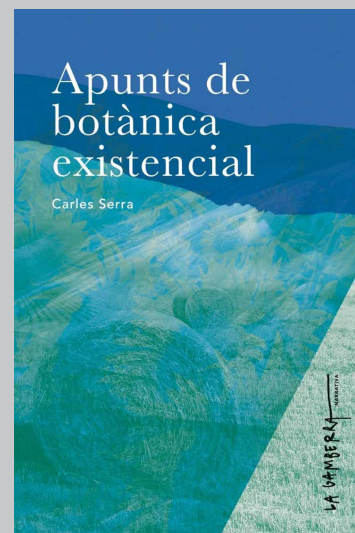
Una processó per combatre la plaga de la fil·loxera, un col·leccionista de corbates de lli, unes cuidadores d'ancians que es reuneixen en una pineda, unes

castanyes que orienten i alimenten pel camí de l'exili o, fins i tot, un avi que evoca la càrrega eròtica del fenc. Són només cinc mostres dels arguments amb què Serra desplega els seus *Apunts*, uns contes en què les plantes condicionen l'existència humana i les trames se succeeixen a partir de la memòria i la tradició, del simbolisme i la fantasia. La Guerra Civil i la immigració són dues de les qüestions que es tracten en una obra en què també es poden trobar tragèdies i accidents, denúncies d'injustícies i escenes delirants relacionades, per exemple, amb la ingestió massiva de bolets o amb una caminada amb raquetes de suro sobre la neu.

Un dels punts forts de l'autor són les descripcions, la facilitat amb què dibuixa els escenaris i presenta els personatges. És el cas de l'inici del primer relat, «Cirerer»: «Un devessall creixent de regalims purpurs, carmesins i ataronjats anava esquitxant el cel del capvespre; petges d'un sol a qui li recava de colgar-se muntanyes enllà sense haver pogut deixar un rastre, mal que fos efímer, de la seva presència enlluernadora. L'estuba del dia s'havia anat calmant i des de feia una estona bufava una marinada fresca. La Paquita anava estirant la mànega que tenia connectada a l'aixeta de la paret mitjanera per anar regant aquelles flors

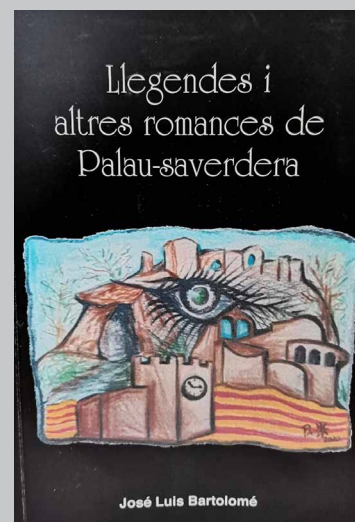
sa o Joan Amades, més conegut. N'hi ha que ja estaven publicades i d'altres que són absolutament inèdites, preses directament de l'oralitat, llegades pels avis, als quals dedica l'obra. La primera part conté llegendes sobre el Salt de la Reina (de vegades mora, d'altres cristiana), l'heroic suïcidi per guardar definitivament l'honor; sobre les feminitats encantades, dins o fora de certes coves de l'entorn; del bruel paral·lel al de Castelló, de l'obra homònima de Fages de Climent; del Rellotger, semblant al d'Ordis; de les bruixes i, tractant-se de Palau, els bruixots i els sàbats cele-

brats a peu de menhir; en antítesi, de marededeus, senyals cristians i capellans contrarestant amb el salpàs; de la molt enginyosa invenció de la fanga per poder accedir a una donzella; de llops, pedres del llamp i destrals neolítiques protectores... La segona part recull llegendes «d'autor», recreades o inventades, sobre l'origen fabulós de Palau, donzelles malmaridades i pastorets; el rellotge de sol només d'estiu de Palau, etc. Conclou l'obra un índex amb notes explicatives de tot plegat. És una obra local, sí, però universal per a tothom que llegeixi en català.

SERRA, Carles. *Apunts de botànica existencial*. Girona: La Gamberra, 2020. 222 p.

que la calor havia emmesteït i que una mica d'aigua de ben segur revifaria. Li plaïa tenir-ne cura. Des que en Falet faltava que aquell petit tros de terra de darrere la casa se l'havia fet tot seu». I un altre exemple, extret del conte «Bullallums»: «Entremig de la verdor lluent dels marges puntejaven els esquitxos lilosos de violes i calabruixes, els albins de margaridoies i capblancs, els groguencs de lletsons i pixallits, els rosats de malves i fumàries».

BARTOLOMÉ, José Luis. *Què té Palau que enamora?* Palau-saverdera: José Luis Bartolomé, 2020. 152 p.

BARTOLOMÉ, José Luis. *Llegendes i altres romances de Palau-saverdera*. Palau-saverdera: José Luis Bartolomé, 2021. 188 p.